

DOI: 10.33270/02242802.91
УДК 343.222(477)

Деякі критерії відмежування колабораційної діяльності від суміжних діянь

ЛІГУН Андрій,

аспірант кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2775-7322>

Анотація. Статтю присвячено визначенню та аналізу критеріїв відмежування колабораційної діяльності від суміжних діянь. Констатовано факт наявності дискусійних, недостатньо досліджених питань у контексті відмежування колабораційної діяльності від суміжних діянь, що додатково свідчить про актуальність визначення критеріїв відмежування колабораційної діяльності від суміжних діянь, зокрема їх суб'єктивних ознак. Визначено мету роботи – з'ясування критеріїв відмежування колабораційної діяльності від суміжних кримінальних правопорушень. Для досягнення поставленої мети використано такі методи: діалектичний, порівняльно-правовий, формально-логічний, метод системного аналізу, морфологічний, методи аналізу та синтезу. Виокремлене методологічне підґрунтя сприяло науковій обґрунтованості дослідження. Визначено сутність розмежування складів кримінальних правопорушень як юридичної діяльності, що реалізується під час створення кримінально-правових нормативних приписів, тлумачення норм Кримінального кодексу України, у процесі здійснення кримінально-правової кваліфікації та полягає у встановленні місця конкретного складу кримінального правопорушення в системі складів зі спільними ознаками й системі всіх законодавчих моделей кримінально караної поведінки, що впроваджують шляхом порівняння змісту ознак складів правопорушень і полягає у виявленні суті їх зв'язків один з одним. Виокремлено спільні (пара або група ознак різних складів, кожна з яких є ознакою окремого складу правопорушення, зміст яких цілком або частково збігається) та розмежувальні (пара (група) кореспондуючих ознак різних складів кримінальних правопорушень зі спільними ознаками, що відображені порівнюваними несумісними поняттями) ознаки критеріїв розмежування складів кримінальних правопорушень. Сформульовано висновок про визначення сутності колабораційної діяльності в контексті міжнародного права. Під час розмежування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 111-1 КК та ст. 111, 111-2, 114, 260, 436, 436-2 КК, встановлено можливість здійснення особою публічних функцій як ознаки суб'єкта правопорушення, передбаченого лише ст. 111-1 КК, а також ті ознаки суб'єкта кримінального правопорушення, що пов'язані з наявністю чи відсутністю громадянства України. Практичне значення цього дослідження полягає у встановленні та аналізі критеріїв відмежування зазначених кримінальних правопорушень, що сприятиме підвищенню ефективності протидії колабораційній діяльності та злочинам проти основ національної безпеки, правильній кваліфікації дій осіб, що вчиняють такі правопорушення, і призначенню справедливого покарання відповідним особам.

Ключові слова: національна безпека; кримінальне правопорушення; кримінальна відповідальність; злочини проти основ національної безпеки; колабораційна діяльність; державна зрада; пособництво державі-агресору; шпигунство; пропаганда війни.

Історія статті:

Отримано: 04.07.2024
Переглянуто: 12.08.2024
Прийнято: 18.09.2024

Рекомендоване посилання:

Лігун А. Деякі критерії відмежування колабораційної діяльності від суміжних діянь. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2024. № 2 (28). С. 91–98. doi: 10.33270/02242802.91.

*Відповідальний автор

© Лігун А., 2024

Вступ

Протягом останніх кількох років колабораційна діяльність стала проблемним питанням у сфері забезпечення національної безпеки України. Колабораційна діяльність, яка передбачає співпрацю або допомогу іншій країні чи організації, може мати негативний вплив на національну безпеку країни, збройний або кібернетичний вплив, вплив на інформаційні потоки та безпеку громадян (Dzhuzha, Vasylevych, & Tychyna, 2023). Уперше про необхідність встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність на рівні законодавчих ініціатив в Україні йшлося 2017 року (Kozachenko, & Musychenko, 2022). Зокрема, у Верховній Раді України було зареєстровано кілька законопроектів, спрямованих на визначення правових основ колабораціонізму, основних його понять і форм, а також встановлення відповідальності за колабораційну діяльність. Нині Кримінальний кодекс України (далі – КК) встановлює кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність (ст. 111-1 КК).

Матеріали та методи

Проблеми кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність є одними з найобговорюваніших у наукових кримінально-правових колах. Попри вагомий теоретичний напрацювання в частині відповідальності за злочини проти основ національної безпеки та колабораційної діяльності, що реалізувалися в таких ґрунтовних напрацюваннях, як дисертаційне дослідження Н. С. Кончук (2019) «Кримінальна відповідальність за державну зраду», монографія О. Ф. Бантишева, О. В. Шамари (2014) «Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації)», Є. О. Письменського (2020) «Колабораціонізм як суспільно-політичне явище в сучасній Україні (кримінально-правові аспекти)», О. О. Буряка, О. І. Букреєва, Д. О. Олейнікова, М. В. Членова (2022) «Колабораційна діяльність: загальні засади кримінально-правової кваліфікації», Р. О. Мовчана (2022) «“Воєнні” новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми», науково-практичних коментарях «Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану» (Vozniuk et al., 2022), «Злочинна колаборація в умовах збройної агресії: практичний порадник з кримінально-правової оцінки та розмежування» (Maliuk, 2023), «Злочини проти основи національної безпеки України: кримінально-правова кваліфікація в умовах війни» (Naumiuk, 2024), питання відмежування колабораційної діяльності від інших видів кримінальних правопорушень залишаються найпроблематичнішими. На сьогодні спостерігається відсутність досліджень, які були б присвячені відмінностям

між колабораційною діяльністю та іншими злочинами або фіксується їх обмежена аргументація (Pletnov, & Kovalenko, 2023). Тому слід констатувати факт наявності дискусійних, недостатньо досліджених питань у контексті відмежування таких кримінально караних діянь. Викладене засвідчує актуальність визначення критеріїв відмежування колабораційної діяльності від суміжних діянь, зокрема їх суб'єктивних ознак.

З огляду на зазначене, метою статті слід визначити з'ясування критеріїв відмежування колабораційної діяльності від суміжних діянь. Такі висновки сприятимуть формулюванню рекомендацій для практики застосування зазначених норм і пропозицій щодо їх удосконалення (Tumanuyants et al., 2023).

Для вирішення поставленої мети доцільним є використання таких методів: діалектичного, порівняльно-правового, формально-логічного, методу системного аналізу, морфологічного, аналізу та синтезу. Визначене методологічне підґрунтя обумовлює логічність і наукову обґрунтованість дослідження, а також допоможе виокремити актуальні проблеми в законодавстві й суспільстві, що можуть виникати в процесі діяльності колаборантів. Основним у статті є метод аналізу й синтезу науково-теоретичних матеріалів і правових норм.

Результати й обговорення

Колабораційну діяльність детально розглянуто як в історичному (на підставі вивчення досвіду Другої світової війни), так і в юридичному (переважно з позицій вивчення міжнародного досвіду протидії колабораціонізму) ракурсі (Kuznetsov, & Syiploki, 2022). У кримінально-правовій площині (на відміну від соціологічної) джерел для дослідження виявлено небагато.

Натомість у міжнародному праві питання колабораціонізму досліджували протягом певного часу. Зокрема, П. Дігезер (2022) вивчав колабораціонізм як поняття, що призвело до політичних зловживань і маніпуляцій, а також сформулював концепцію гендерного колабораціонізму. С. Каливас (2018) вивчав військовий та збройний колабораціонізм, а також розглядав теоретико-правові основи цього явища: непряме правління, громадянську війну, ендогенну динаміку. Г. Лексана (2021) і М. Галвіс (2022) проаналізували основні ознаки геноциду й виокремили на підставі цього колабораціоністські особливості.

Отже, чітке встановлення ознак, які дають змогу відмежовувати склад певного кримінального правопорушення та складу суміжних з ним діянь, є необхідною умовою для встановлення правильної правової оцінки фактичних обставин вчиненого суспільно небезпечного діяння. Правильна кваліфікація суспільно небезпечного діяння вимагає встановлення чітких розмежувальних ліній між учиненим кримінальним

правопорушенням і суміжними діяннями. Вважаємо, що розмежування складів кримінальних правопорушень – це юридична діяльність, яку реалізують у процесі створення кримінально-правових нормативних приписів, тлумачення норм КК, а також у процесі здійснення кримінально-правової кваліфікації, що полягає у встановленні місця конкретного складу кримінального правопорушення в системі складів кримінальних правопорушень зі спільними ознаками й системі всіх законодавчих моделей кримінально каранної поведінки, впроваджуваної шляхом порівняння змісту ознак складів правопорушень, що полягає у виявленні суті їх зв'язків один з одним.

Єдиним способом виявлення точної сукупності ознак, що характеризують це кримінальне правопорушення і відрізняють його від інших, є встановлення властивих цьому діянню ознак з паралельним видаленням не притаманних йому ознак за одночасного здійснення постійного поглибленого аналізу правової норми й фактичних обставин учиненого. Тому під час дослідження питання кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність важливе значення має його правильна кваліфікація та співвідношення з іншими суміжними кримінальними правопорушеннями, адже помилки під час кваліфікації суперечать завданням, декларованим у КК, обмежують права громадян і, найголовніше, перешкоджають досягненню мети покарання.

Спільними ознаками критеріїв розмежування складів кримінальних правопорушень є пара або група ознак різних складів, кожна з яких є ознакою окремого складу правопорушення, зміст яких цілком або частково збігається. Розмежувальними ознаками цих критеріїв є пара (група) кореспондуючих ознак різних складів кримінальних правопорушень зі спільними ознаками, що відображені порівнюваними несумісними поняттями (Brych, 2014). Л. П. Брич критерієм розмежування в системі законодавчих моделей кримінально каранної поведінки вважає ознаку складу кримінального правопорушення або частину ознаки складу такого правопорушення за умови, що вона з позицій формальної логіки є конкретним поняттям, визнаючи склад кримінального правопорушення об'єктом розмежування в системі законодавчих моделей кримінально каранної поведінки.

Зміст розмежування складів кримінальних правопорушень полягає у визначенні місця та зв'язків конкретного складу в системі складів кримінальних правопорушень зі спільними ознаками як її елемента, здійснюваного шляхом порівняння змісту та встановлення відношення між обсягами понять, що відображають кореспондуючі ознаки складів кримінальних правопору-

шень зі спільними ознаками відбувається на трьох рівнях:

1) на рівні конструювання чи реконструкції складу кримінального правопорушення та формування системи складів кримінальних правопорушень зі спільними ознаками, що здійснюються у процесі законотворчої діяльності;

2) на рівні тлумачення положень КК;

3) на рівні застосування положень КК, що здійснюються у процесі кримінально-правової кваліфікації (Brych, 2014).

Суміжними з колабораційною діяльністю (ст. 111-1 КК) слід визнавати діяння, передбачені ст. 111 КК «Державна зрада», ст. 111-2 «Пособництво державі-агресору», ст. 114 «Шпигунство», ст. 260 «Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань», ст. 436 «Пропаганда війни», ст. 436-2 КК «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників». Загалом питання про доцільність і необхідність розмежування цих кримінальних правопорушень у теорії кримінального права не має однозначного бачення. Деякі дослідники вважають за доцільне розмежовувати склади правопорушень, передбачених ст. 111, 111-1 КК¹, визначаючи та характеризуючи їх розмежувальні ознаки (Vasylenko, 2022; Kravchuk, & Bondarenko, 2022). Водночас є думки, що колабораційна діяльність – різновид державної зради (Zaitsev, 2023; Baladyha, 2023); пособництво державі-агресору має чимало спільних рис із колабораційною діяльністю (Kuznetsov, & Syiploki, 2022).

Загальне визначення таких кримінальних правопорушень дає змогу здійснити їх розмежування, дотримуючись відповідного методологічного підходу, за якого розмежування кримінальних правопорушень є зворотною стороною їх кримінально-правової кваліфікації, з огляду на зіставлення елементів, ознак та їх характеристик щодо складів кримінальних правопорушень, які підлягають розмежуванню (Myslyvyi, & Hrachova, 2022). Тому під час розмежування колабораційної діяльності від суміжних кримінальних правопорушень за основу слід обрати наявний підхід стосовно ознак складів правопорушень, які підлягають співвідношенню та які враховують під час їх кваліфікації, а також під час розмежування суміжних діянь між собою (Berdnik, & Holovko, 2022). Отже, розмежування таких діянь слід здійснювати за такими об'єктивними елементами та їх ознаками, як об'єкт та об'єктивна сторона, а також суб'єктивними – суб'єкт і суб'єктивна сторона. Порівнюючи зазначені вище кримінальні

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

правопорушення, слід дотримуватися таких критеріїв, як характер співвідношення тих норм, якими передбачені досліджувані склади та характер співвідношення спільних ознак цих складів й ознак, зміст яких у цих складах не збігається (Bruch, 2014).

У цій статті ми зосередимо увагу на розмежуванні таких кримінальних правопорушень саме за суб'єктивними ознаками, а саме за ознаками суб'єкта правопорушень та їх суб'єктивної сторони.

Відповідно до змісту ст. 111-1 КК, суб'єктом колабораційної діяльності може бути спеціальний суб'єкт – громадянин України, який на добровільних засадах сприяє державі-агресору, збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора (ч. 1, 2, 3, 5, 7 ст. 111-1 КК) і загальний суб'єкт (ч. 4, 6, 8 ст. 111-1 КК)¹. Крім того, суб'єктом колабораційної діяльності може бути особа, яка виконує публічні функції, тобто має ще одну ознаку спеціального суб'єкта, відмінну від громадянства. Натомість суб'єктом державної зради може бути виключно громадянин України. Тому слушно зауважують науковці, що в ч. 4 та 6 ст. 111-1 КК доцільно додати уточнення – «за відсутності ознак шпигунства» (Myslyvyi, & Hrachova, 2022).

Отже, громадянин України може бути суб'єктом кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1, 2, 3, 5, 7 ст. 111-1 КК, іноземець, особа без громадянства або громадянин України – діянь, передбачених ч. 4, 6, 8 ст. 111-1 КК. У разі вчинення громадянином України шпигунських дій його дії будуть утворювати склад шпигунства як форми державної зради та кваліфікувати за ознаками ст. 111 КК².

Згідно з диспозицією ст. 111-2 КК³, одним із виявів пособництва державі-агресору є реалізація чи підтримка рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора. З цього випливає висновок, що дії особи, яка добровільно зайняла посади, пов'язані чи не пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків у незаконно створених органах влади на тимчасово окупованій території, а також у незаконно створених на цій території правоохоронних і судових органах, фактично містять таку ознаку ст. 111-2 КК⁴, як «реалізація чи підтримка рішень та/або дій держави-агресора».

Розмежувальними ознаками в такому випадку є ознаки суб'єкта кримінального правопорушення, адже суб'єктом пособництва державі-агресору

може бути як громадянин України, так і громадянин будь-якої країни чи особа без громадянства. Крім того, пособництво державі-агресору не залежить від роботи на посадах у цих органах, адже підтримка рішень або дій держави-агресора, участь у реалізації таких рішень може вчиняти не лише особа, яка добровільно зайняла посади, пов'язані чи не пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків у незаконно створених органах влади на тимчасово окупованій території, а також у незаконно створених на цій території правоохоронних і судових органах. Тому кваліфікацію слід здійснювати залежно від учинених у конкретному випадку дій. У разі поєднання в діях однієї особи добровільного зайняття таких посад і реалізації чи підтримки рішень та/або дій держави-агресора кваліфікацію слід здійснювати за сукупністю: ч. 2, 5 або 7 ст. 111-1 КК та ст. 111-2 КК⁵.

Відповідно до змісту диспозиції ст. 114 КК, суб'єктом шпигунства може бути лише спеціальний суб'єкт – або іноземець, або особа без громадянства. У нормах КК немає вимоги щодо доступу суб'єкта до предмета кримінального правопорушення, передбаченого ст. 114 КК. Отже, у ст. 114 КК суб'єктом може бути іноземець або особа без громадянства, яким певні відомості були довірені або стали відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків⁶.

Суб'єкт кримінальних правопорушень, передбачених ст. 436, 436-2 КК⁷, є загальним – будь-яка фізична (громадянин України, іноземець, апатрид, біпатрид, біженець), осудна особа, яка досягла віку 16 років.

Суб'єктивна сторона колабораційної діяльності характеризується умисною формою вини і (у ч. 2, 5, 7 ст. 111-1 КК)⁸ добровільністю вчинених дій. Мета, яка за загальним правилом є факультативною ознакою суб'єктивної сторони, передбачена лише в ч. 3 ст. 111-1 КК⁹: «Здійснення пропаганди у закладах освіти з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України».

Суб'єктивна сторона шпигунства теж характеризується прямим умислом, за якого особа усвідомлює, що вона передає або збирає з метою передання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам саме тих відомостей, що становлять державну таємницю. Такі діяння також характеризуються добровіль-

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

² Там само.

³ Там само.

⁴ Там само.

⁵ Там само.

⁶ Там само.

⁷ Там само.

⁸ Там само.

⁹ Там само.

ністю, адже суб'єкт свідомо передає чи збирає для передачі відомості, що становлять державну таємницю, і вчиняє зазначені дії за власним волевиявленням. Мета й мотив у ст. 114 КК не зазначені, можуть бути різними.

Для публічних закликів до агресивної війни або до розв'язування воєнного конфлікту (ст. 436 КК) мета не є обов'язковою ознакою цього складу кримінального правопорушення, але для іншої форми – виготовлення матеріалів із закликами до вчинення таких дій – мета є обов'язковою ознакою – розповсюдження закликів або розповсюдження таких матеріалів (Berdnik, & Holovko, 2022).

Висновки

Під час вирішення поставленої в дослідженні мети вдалося визначити сутність колабораційної діяльності, а також проаналізувати зміни, внесені

до положень КК щодо визначення складу злочину колабораційної діяльності. Під час розмежування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 111-1, 111, 111-2, 114, 260, 436, 436-2 КК, встановлено можливість здійснення особою публічних функцій як ознаки суб'єкта правопорушення, передбаченого лише ст. 111-1 КК, а також ті ознаки суб'єкта кримінального правопорушення, що пов'язані з наявністю чи відсутністю громадянства України.

Практичне значення цього дослідження полягає в тому, що встановлення та аналіз критеріїв розмежування зазначених кримінальних правопорушень сприятимуть підвищенню ефективності протидії колабораційній діяльності та злочинам проти основ національної безпеки, правильній кваліфікації дій осіб, що вчиняють такі правопорушення, і призначенню справедливого покарання відповідним особам.

References

- [1] Baladyha, S.P. (2023). Collaborative activity as a form of high treason: the essence and problems of a new crime. *Current problems of domestic jurisprudence*, 5, 109-114. doi: 10.32782/39221560.
- [2] Bantyshev, O.F., & Shamara, O.V. (2014). *Criminal liability for crimes against the foundations of national security of Ukraine (qualification issues)*. Luhansk: Virtualna realnist.
- [3] Berdnik, I.V., & Holovko, M.B. (2022). The main guidelines for distinguishing collaborative activities from related criminal offenses. *New Ukrainian law*, 2, 156-162. doi: 10.51989/NUL.2022.2.22.
- [4] Brych, L.P. (2014). *Theoretical principles of distinguishing the elements of crimes* (Doctoral thesis, Lviv, Ukraine).
- [5] Buriak, O.O., Bukriev, O.I., Olieinikov, D.O., & Chlenov, M.V. (2022). *Collaborative activities: general principles of criminal law qualification*. A.Z. Shvets (Eds.). Kharkiv: Pravo.
- [6] Digeser, P. (2022). Collaboration and its political functions. *American Political Science Review*, 116(1), 200-212. doi: 10.1017/S0003055421000745.
- [7] Dzhuzha, O., Vasylevych, V., & Tychyna, D. (2023). Collaborationism as an object of criminological research. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 28(1), 33-43. doi: 10.56215/naia-herald/1.2023.33.
- [8] Galvis, M. (2022). The "allegiance" test: Judicial legislation and interpretation of GCIV. *Journal of Conflict and Security Law*, 27(1), 21-51. doi: 10.1093/jcsl/krab019.
- [9] Kalyvas, S. (2018). Armed collaboration in Greece, 1941-1944. *European Review of History: Revue Européenne D'histoire*, 15(2), 129-142. doi: 10.1080/13507480801931051.
- [10] Konchuk, N.S. (2019). *Criminal liability for high treason* (Doctoral dissertation, Lviv, Ukraine).
- [11] Kozachenko, O.V., & Musychenko, O.M. (2022). Certain aspects of qualification and application of criminal legal measures for collaborative activities in Ukraine, provided for in Part 1 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine. *Legal scientific electronic journal*, 9, 407-411. doi: 10.32782/2524-0374/2022-9/100.
- [12] Kravchuk, O., & Bondarenko, M. (2022). *Collaborative activities: analysis of the new Article 111-1 of the Criminal Code*. Kyiv. Retrieved from <http://hrvector.org/podiyi/22-03-20-mbo>.
- [13] Kuznetsov, V.V., & Syiploki, M.V. (2022). Criminal liability for collaborative activities as a new challenge of today. *Scientific Bulletin of Uzhorod National University*, 70(1), 381-388. doi: 10.24144/2307-3322.2022.70.61.
- [14] Leksana, G. (2021). Collaboration in mass violence: The case of the Indonesian anti-leftist mass killings in 1965-66 in East Java. *Journal of Genocide*, 23(1), 58-80. doi: 10.1080/14623528.2020.1778612.
- [15] Maliuk, V.V. (Eds.). (2023). *Criminal collaboration in conditions of armed aggression: a practical guide to criminal legal assessment and demarcation*. Kyiv: Alerta.
- [16] Movchan, R.O. (2022). *"Military" Novels of the Criminal Code of Ukraine: Law-Making and Law-Enforcement Problems*. Kyiv: Norma prava.
- [17] Myslyvyi, V.A., & Hrachova, O.Yu. (2022). Collaboration and espionage: criteria for distinction. *Legal scientific electronic journal*, 12, 370-374. doi: 10.32782/2524-0374/2022-12/87.

- [18] Naumiuk, S.A. (Eds.). (2024). *Crimes against the foundations of national security of Ukraine: criminal and legal qualification in wartime (scientific and practical commentary)*. Kyiv: Alerta.
- [19] Pletnov, O.V., Kovalenko, Ye.V. (2023). Distinguishing collaborative activities from related crimes. *Bulletin of the Kharkiv National University of Internal Affairs*, 3(102), 159-168. doi: 10.32631/v.2023.3.38.
- [20] Pysmenskyi, Ye.O. (2020). *Collaborationism as a socio-political phenomenon in modern Ukraine (criminal legal aspects)*. Sievierodonets.
- [21] Tumanants, A., Hetman, H., Babanina, V., & Dovbash, R. (2023). Features of Ensuring the Right to Liberty and Personal Integrity In Criminal Proceedings Under the Conditions of Martial Law: Precedent Practice of the European Court of Human Rights and Ukrainian Realities. *Access to Justice in Eastern Europe*, 2(19), 153-171. doi: 10.33327/AJEE-18-6.2-n000226.
- [22] Vasylenko, Yu.V. (2022). On the issue of distinguishing collaboration activities from state treason. *The European choice of Ukraine, the development of science and national security in the realities of large-scale military aggression and global challenges of the 21st century: materials of the International Scientific and Practical Conference* (pp. 271-273). (Vol. 2). S.V. Kivalov (Eds.). Odesa: Helvetyka.
- [23] Vozniuk, A.A., Dudorov, O.O., & Movchan, R.O. (et al.). (2022). *Amendments to the criminal legislation of Ukraine adopted under martial law*. A.A. Vozniuk, R.O. Movchan, V.V. Cherniei (Eds.). Kyiv: Norma prava.
- [24] Zaitsev, O.V. (2023). Collaborative activity as a type of high treason (based on court practice of 2014–2022). *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 78(2), 174-179. doi: 10.24144/2307-3322.2023.78.2.27.

Список використаних джерел

- [1] Баладига С. П. Колабораційна діяльність як одна із форм державної зради: сутність та проблематика нового злочину. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 5. С. 109–114. doi: 10.32782/39221560.
- [2] Бантишев О. Ф., Шамара О. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації): монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2014. 240 с.
- [3] Берднік І. В., Головка М. Б. Основні орієнтири відмежування колабораційної діяльності від суміжних складів кримінальних правопорушень. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 156–162. doi: 10.51989/NUL.2022.2.22.
- [4] Брич Л. П. Теоретичні засади розмежування складів злочинів : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2014. 37 с.
- [5] Буряк О. О., Букреев О. І., Олейніков Д. О., Членов М. В. Колабораційна діяльність: загальні засади кримінально-правової кваліфікації : практ. порадник / за заг. ред. А. З. Швеця. Харків : Право, 2022. 98 с.
- [6] Digeser P. Collaboration and its political functions. *American Political Science Review*. 2022. No. 116 (1). P. 200–212. doi: 10.1017/S0003055421000745.
- [7] Джужа О., Василевич В., Тичина Д. Колабораціонізм як об'єкт кримінологічного дослідження. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2023. Т. 28. № 1. С. 33–43. doi: 10.56215/naia-herald/1.2023.33.
- [8] Galvis M. The "allegiance" test: Judicial legislation and interpretation of GCIV. *Journal of Conflict and Security Law*. 2022. No. 27 (1). P. 21–51. doi: 10.1093/jcsl/krab019.
- [9] Kalyvas S. Armed collaboration in Greece, 1941–1944. *European Review of History: Revue Européenne D'histoire*. 2018. No. 15 (2). P. 129–142. doi: 10.1080/13507480801931051.
- [10] Кончук Н. С. Кримінальна відповідальність за державну зраду : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2019. 218 с.
- [11] Козаченко О. В., Мусиченко О. М. Окремі аспекти кваліфікації та застосування кримінально-правових заходів за колабораційну діяльність в Україні, передбачену ч. 1 ст. 111-1 КК України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 407–411. doi: 10.32782/2524-0374/2022-9/100.
- [12] Кравчук О., Бондаренко М. Колабораційна діяльність: аналіз нової статті 111-1 КК. Київ, 2022. URL: <http://hrvector.org/podiyi/22-03-20-mbo>.
- [13] Кузнецов В. В., Сийпловіч М. В. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність як новий виклик сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 70 (1). С. 381–388. (Серія «Право»). doi: 10.24144/2307-3322.2022.70.61.
- [14] Leksana G. Collaboration in mass violence: The case of the Indonesian anti-leftist mass killings in 1965-66 in East Java. *Journal of Genocide*. 2021. No. 23 (1). P. 58–80. doi: 10.1080/14623528.2020.1778612.

- [15] Злочинна колаборація в умовах збройної агресії : практик. порадник з кримінально-правової оцінки та розмежування / за заг. ред. В. В. Малюка. Київ : Алерта, 2023. 312 с.
- [16] Мовчан Р. О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права, 2022. 244 с.
- [17] Мисливий В. А., Грачова О. Ю. Колабораційна діяльність та шпигунство: критерії розмежування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 370–374. doi: 10.32782/2524-0374/2022-12/87.
- [18] Злочини проти основи національної безпеки України: кримінально-правова кваліфікація в умовах війни (науково-практичний коментар) / за заг. ред. С. А. Наумюка. Київ : Алерта, 2024. 378 с.
- [19] Плетньов О. В., Коваленко Є. В. Відмежування колабораційної діяльності від суміжних складів злочинів. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 3 (102). С. 159–168. doi: 10.32631/v.2023.3.38.
- [20] Письменський Є. О. Колабораціонізм як суспільно-політичне явище в сучасній Україні (кримінально-правові аспекти) : наук. нарис. Северодонецьк, 2020. 121 с.
- [21] Tumanlyants A., Hetman H., Babanina V., Dovbash R. Features of Ensuring the Right to Liberty and Personal Integrity In Criminal Proceedings Under the Conditions of Martial Law: Precedent Practice of the European Court of Human Rights and Ukrainian Realities. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2023. No. 2 (19). P. 153–171. doi: 10.33327/AJEE-18-6.2-n000226.
- [22] Василенко Ю. В. До питання про відмежування колабораційної діяльності від державної зради. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 черв. 2022 р.) : у 2 т. / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Гельветика, 2022. Т. 2. С. 271–273.
- [23] Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практ. комент. / [А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан та ін.]; за ред. А. А. Вознюка, Р. О. Мовчана, В. В. Чернея. Київ : Норма права, 2022. 278 с.
- [24] Зайцев О. В. Колабораційна діяльність як різновид державної зради (за матеріалами судової практики 2014–2022 років). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Вип. 78. Ч. 2. С. 174–179. (Серія «Право»). doi: 10.24144/2307-3322.2023.78.2.27.

Some Criteria for Distinguishing Collaborative Activities from Related Activities

LIHUN Andrii,

Postgraduate Student of the Department of Criminal Law of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2775-7322>

Abstract. The article is devoted to the definition and analysis of the criteria for distinguishing collaborative activities from related acts. The fact of the existence of debatable, insufficiently or poorly researched issues in the context of distinguishing collaborative activities from related acts is stated, which additionally indicates the relevance of determining the criteria for distinguishing collaborative activities from related acts, including their subjective features. The purpose of the work is determined - to clarify the criteria for distinguishing collaborative activities from related criminal offenses. To achieve the set goal, the following methods were used: dialectical, comparative law, formal-logical, method of system analysis, morphological, methods of analysis and synthesis. The specified methodological basis contributed to the logic and scientific validity of the study. The essence of the distinction of criminal offenses as a legal activity is determined, which is implemented in the course of creating criminal-legal regulatory provisions, interpreting the norms of the Criminal Code of Ukraine, in the process of implementing criminal-legal qualification and consists in establishing the place of a specific criminal offense in the system of offenses with common features and the system of all legislative models of criminal-punitive behavior, which is implemented by comparing the content of the features of the offenses and consists in identifying the essence of their connections with each other. Common (a pair or group of features of different offenses, each of which is a feature of a separate offense, the content of which fully or partially coincides) and distinguishing (a pair (group) of corresponding features of different criminal offenses with common features, reflected by the

compared incompatible concepts) features of the criteria for distinguishing criminal offenses are distinguished. A conclusion is drawn on determining the essence of collaborative activity in the context of international law. When distinguishing between criminal offenses provided for in Art. 111-1 of the Criminal Code and Art. 111, 111-2, 114, 260, 436, 436-2 of the Criminal Code, the possibility of a person performing public functions as a sign of the subject of the offense provided for only in Art. 111-1 of the Criminal Code, as well as those signs of the subject of the criminal offense that are associated with the presence or absence of Ukrainian citizenship, was established. The practical significance of this study was determined - the establishment and analysis of the criteria for distinguishing the specified criminal offenses will contribute to increasing the effectiveness of countering collaborative activities and crimes against the foundations of national security, the correct qualification of the actions of persons committing the specified offenses, and the imposition of fair punishment on the relevant persons.

Keywords: national security; criminal offense; criminal liability; crimes against the foundations of national security; collaborationist activity; high treason; aiding and abetting an aggressor state; espionage; war propaganda.